

Muistio

9.11.2020

VN/790/2020

VN/790/2020-STM-34

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
Eduskunta

Viite: Hallituksen esitys 162/2020 eduskunnalle laeiksi potilasvakuutuslain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta, kuulemistilaisuus 4.11.2020

Vastine eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle**Eläkelaitoksen ja Eläketurvakeskuksen oikeus tietojen luovuttamiseen**

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi työntekijän eläkelain (395/2006) 206 §:ään uusi 9 kohta, jossa säädettäisiin eläkelaitosten ja Eläketurvakeskuksen oikeudesta oma-aloitteisesti luovuttaa tietoja potilasvakuutuskeskukselle. Saman sisältöinen säännös lisättäisiin julkisten alojen eläkelain (JuEL, 81/2016) 157 a §:ään. Molemmissa laeissa on voimassa vastaava oikeus tietojen luovuttamiseen raideliikennevastuulain (113/1999) mukaiselle korvausvelvolliselle. Oikeusministeriö (OM) kiinnitti lausunnossaan huomiota erityisesti JuEL:iin ehdotettuun säännökseen ja huomautti, ettei oma-aloitteisen ilmoittamisen tarpeita ole kuvattu perusteluissa riittävästi. Koska tiedonsaantiin on oikeus salassapitosäännöksen estämättä, olisi JuEL:n säännösehdotuksen tarkkarajaisitamista syytä harkita vastaamaan työntekijän eläkelain 206 §:ssä valittua tapaa.

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) toteaa, että työeläkkeiden toimeenpano on lakisääteinen velvoite ja tämän vuoksi potilasvakuutuslain mukaisen takautumisoikeuden toteuttaminen on eläkealan lakisääteinen tehtävä. Korvauksen saaminen potilasvakuutuskeskukselta edellyttää useimmissa tilanteissa eläkelaitoksen, kuten Kevan, mahdollisuutta ilmoittaa potilasvakuutuskeskukselle, mikä on maksetun eläkkeen määrä, mille ajalle tämä kohdistuu sekä eläkkeen hakijan, edunsaajan ja edunjättäjän riittävät tunnistetiedot, ja myös tieto siitä, että kyseessä olevalle henkilölle on sattunut potilasvakuutuslain mukainen vahinkotapahtuma sekä mahdollisesti tieto vahinkotapahtuman sattumispäivästä. Eläkelaitos voisi ilmoittaa tällaiset takautumisoikeuden sisällön yksilöimiseksi välttämättömät tiedot potilasvakuutuskeskukselle.

Joissakin tilanteissa eläkelaitoksella voisi olla tarve luovuttaa potilasvakuutuskeskukselle myös henkilöä koskevia lääkärintäilytoimia tai muita sen kaltaisia laajoja terveydentilätietoja. Yleisen tietosuojasetuksen 9 artiklan mukaan erityisiä henkilötietoryhmiä koskevien tietojen käsittely on lähtökohtaisesti kielletty. Artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittely on kuitenkin sallittua, jos se on tarpeen rekisterinpitäjän tai rekisteröidyn velvoitteiden ja erityisten oikeuksien noudattamiseksi työoikeuden, sosiaaliturvan ja sosiaalisen suojelun alalla, siltä osin kuin se sallitaan unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä. Terveydentilätiedot ovat erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja. Perustuslakivaliokunnan viimeaikaisissa lausunnoissa on otettu kantaa erityisesti arkaluonteisten tietojen käsittelyyn. Valiokunta on painottanut, että arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn kohdalla on syytä pyrkiä selkeään ja ymmärrettävään lainsäädäntöön (mm. PeVL 14/2018 vp ja PeVL 71/2018 vp).

STM toteaa, että eläkelaitoksella ei olisi ehdotetun säännöksen perusteella oikeutta luovuttaa muita terveydentilätietoja kuin siltä osin, että henkilölle on mahdollisesti aiheutunut potilasvahinko. Muiden terveydentilätietojen luovuttamiseksi tarvittaisiin henkilön suostumus. Niissä harvinaisissa yksittäistapauksissa, joissa vahinkoa kärsinyt ei olisi itse hakenut korvausta potilasvakuutuskeskukselta ja terveydentilätietojen luovuttaminen olisi siksi tarpeellista

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 33
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 8
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

02951 63415
+358 2951 63415

kirjaamo@stm.fi
stm.fi

eläkelaitoksen regressioikeuden toteuttamiseksi, tulisi eläkelaitoksen saada suostumus terveydentilatietojen luovuttamiseen henkilöltä itseltään.

Edellä mainittu ja OM:n lausunto huomioon ottaen STM katsoo, että esityksessä ehdotettua JuEL 157 a §:ää voitaisiin tarkentaa seuraavasti:

Kevan oikeus tietojen luovuttamiseen raideliikennevastuulain mukaiselle korvausvelvolliselle ja Potilasvakuutuskeskukselle

Kevalla olisi oikeus sen lisäksi, mitä julkisuuslaissa säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä antaa tämän lain toimeenpanoon perustuvia välttämättömiä tietoja 99 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetun takautumisoikeuden sisällön yksilöimiseksi raideliikennevastuulain mukaiselle korvausvelvolliselle, ja 99 §:n 4 ja 5 momentissa tarkoitetun takautumisoikeuden sisällön yksilöimiseksi Potilasvakuutuskeskukselle.

Terveydenhuollon harjoittajan vahingonkorvausvastuu

Hyvinvointiala HALI ry (jäljempänä HALI) katsoo lausunnossaan, että potilasvakuutuslain jatkokehittämisen osalta on tarve käynnistää valmistelu terveydenhuollon harjoittajan vahingonkorvausvastuun ja potilasvakuutuksen väliseksi selkeyttämiseksi.

Liikenne- ja viestintävaliokunta totesi potilasvakuutuslakia koskevasta hallituksen esityksestä antamassaan mietinnössä (StVM 38/2018), ettei potilasvakuutuslakiin ehdotettua säännöstä vahingonkorvausvaateen kohdistamisesta oteta uuteen lakiin ja että STM:n tulee jatkovalmistelussa selvittää, miten sääntely toteutetaan siten, että se täyttää perustuslakivaliokunnan lausunnossa asetetut vaatimukset. STM katsoo, että asiasta säättäminen siten, että se täyttää perustuslain vaatimukset, vaatii sekä lainmuutostarpeen että sääntelyn mahdollisen toteutuksen huolellista uudelleen arviointia.

Rahoitusvastuun muuttaminen työkyvyttömyyseläkkeiden ja kuntoutusetuuksien osalta

HALI katsoo, että potilasvakuutuksesta maksettavien ansionmenetykskorvausten rahoitusvastuu suhteessa työeläkkeisiin tulisi poistaa myös työkyvyttömyys- ja kuntoutusetuuksien osalta.

Hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä arvioitiin uudelleen potilasvakuutuslain ja työeläkelakien mukaisten etuuksien yhteensovituksen periaatteita ja päädyttiin ehdottamaan muutosta vain siltä osin kuin kysymys on perhe- ja vanhuuseläkkeistä. STM katsoo, että nyt ehdotettu muutos poistaa ensisijaisuusjärjestyksen muutoksesta ilmenneet ongelmat ilman, että eläkeuudistuksessa tehdyn muutoksen tavoitteet vaarantuisivat. Sen sijaan HALI:n ehdotuksen mukainen muutos tarkoittaisi eläkeuudistuksen yhteydessä tehdyn ensisijaisuusjärjestyksen muutosten peruuttamista kokonaisuudessaan.

Etäyhteyden avulla annetun hoidon korvaaminen

HALI muistuttaa etäyhteyden avulla annetun hoidon kirjauksen korjaamistarpeesta potilasvakuutuslain avaamisen seuraavissa vaiheissa.

Valiokuntamietinnössä (StVM 38/2018) todettiin, että etälääketieteen käytön yleistymistä suhteessa potilasvakuutukseen tulee seurata ja tarvittaessa arvioida potilasvakuutuksen soveltamisalan muutostarpeita. STM katsoo, että vuoden 2021 alusta voimaan tulevan potilasvakuutuslain soveltamiskäytännön puuttuessa ei ole vielä mahdollista tehdä arviointia lain muutostarpeista etälääketieteenkään osalta.

Osastopäällikkö Heli Backman

Neuvotteleva virkamies Kirsi Terhemaa

Jakelu	Sosiaali- ja terveysvaliokunta
Tiedoksi	Salo Päivi

Asiakirjan sähköinen allekirjoitus
Elektronisk underskrift av dokument
Electronic signature of a document

Asia / Sak / Case:

VN/790/2020

STM; HE potilasvakuutuslain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamiseksi

Asiakirja / Dokument / Document:

VN/790/2020-STM-34

Vastine eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Allekirjoitukset / Underskrifter / Signatures:

Allekirjoittaja Undertecknare Signed by	Allekirjoituspäivämäärä Datum för underskrift Date of signature	Varmenteen myöntäjä Certifikatutfärdare Certificate issued by
Terhemaa Kirsi 91208681H	2020-11-09T14:56:50	C=FI, O=Vaestorekisterikeskus CA, OU=Organisaatiovarmenteet, CN=VRK CA for Organisational Certificates - G3\ OK
Backman Heli 91228690Y	2020-11-09T16:57:06	C=FI, O=Vaestorekisterikeskus CA, OU=Organisaatiovarmenteet, CN=VRK CA for Organisational Certificates - G3\ OK

Sähköinen varmennetieto / Elektronisk certifikatuppgift / Electronic certificate information:

17781c77476692692d1904767d65bfa79ab5518b3eb38fa5cbd2c1bd60edb71a